

Kyrkomusikaliskt nytt.

Att kyrkomusiken f. n. upplever en renässans märkes nog samt. Kyrkokörerna blomstra som aldrig förr och arbetslusten sjuder. Vad det gäller repertoaren så har de gamla mästarna en given plats. De bjuda en fast grund för arbetet. Men hur är det med den nya och då särskilt den svenska kyrkomusiken? Motsvarar den de förväntningar man har rätt att ställa på den? Svaret måste allt med en viss reservation bli positivt. Man glädes åt de friska flöden, som då och då uppenbaras. Åt tonsättare, som verkligen levat sig in i en sann och utpräglad kyrkostil och som ha förmåga att utan förställning ge något som kan betecknas som äkta konst. Men man blir också besviken inför mycket som går under beteckningen kyrkomusik och som, trots goda ansatser, präglas av en fast förankring i 1800-talets utomkyrkliga tonkonst. Många gånger är det dessutom som om kyrklig stil skulle vara detsamma som att utesluta musikaliskt temperament, intensitet och värme, och resultatet blir en stel och kanske stilenlig men ack, så blek och tam musik.

Hur som helst — ingen behöver sakna litteratur varken för körarbetet eller orgelspelet.

Bland de flitigaste svenskarna märkas i första hand David Wikander, Gunnar Tyrestam, Gottfrid Berg och Valdemar Söderholm. Av den förstnämnde föreligger en lång rad med körkompositioner utgivna på Nordiska Musikförlaget. Först bör nämnas en hymn vid Alla Helgons dag och vid jordfästning »Ad perennis vitæ fontem», »Till den oförgämligt rika källa trår min själ», en dikt av Petrus Damiani † 1072, översatt av den nyligen bortgångne biskop J. A. Eklund. Det är en gripande skön dikt, som fått en fullt värdig tondräkt. Inspiration och kunnighet i förening har här lämnat en god frukt. Wikander har skänkt kyrkomusiken många pärlor, men här är en som glänser klarare än de flesta. För samma tillfälle, Alla Helgons dag eller jordfästning, har Wikander ytterligare några sättningar. Det är »I världen är jag blott en gäst» melodi från 1500-talet, »Saliga de som ifrån världens öden», en gammal kyrklig melodi och »O huru sälla äro ej de fromma» på den bekanta Crüger-melodien. Dessa tre är överraskande nog satta för manskör. Det var mycket välkommet. Ty vad har man haft att rekommendera mansköror av verkligt kyrkomusik att användas vid nämnda tillfälle? Nu kanske man kan hoppas att »Intæger

vitæ», »Stilla skuggor» och »Till skogs en liten fågel» kan få vila sig.

För damkör och orgel har W. också en komposition. Det är tonsättning av Davids Ps. 113:1—8, »Loven, I Herrens tjänare, loven Herrens namn». En 4-st. tämligen enkel, lättflytande sats, som bör stimulera damerna i kören.

Vidare märkes en sättning för bl. kör a cappella, av »Konung i det höga», mel. till nr 2 i vår koralbok samt »Bön på Långfredagen» efter Mozarabiska liturgien också denna för bl. kör. Den sistnämnda lämpar sig också som körsång vid nattvardsgudstjänst, en sak som särskilt bör observeras. Sv. Kyrkans Diakonistyrelse står för utgivningen av denna sistnämnda.

Tyrestam representeras denna gång av två stycken trestämmiga körsatser, »O Herre Jesus var min tröst», en Bönsöndagshymn, »O Herre Gud vi bedja dig» avsedd för Alla Helgons dag samt »Psalm ur 'Himlaspelet'» för 4-st. bl. kör. Alla tre är goda representanter för Tyrestams äkta och personliga konst med särskild reverens för Allhelgonadagshymnen. Den är förträfflig. De två första finns på Nordiska Musikförl. den sista hos Norberg, Västerås.

Gottfrid Berg och Valdemar Söderholm bidrager med var sitt opus, Berg med »O Herre Gud gör nåd med mig» (sv. ps. 270:1), Söderholm med »Denne Jesus», båda skrivna för 4-st. bl. kör a cappella. Bägge visa sin goda behärskning av en kontrapunktisk sats i ren kyrkostil. Nordiska Musikförlaget.

Av Söderholm finnes också hos Norberg ett par häften, som inte kan hänföras till kyrkomusik i vanlig mening. Det är två sånger till texter av Gunnar Hjort, »Det blommar ett träd» och »Som mina händer utav mull» samt »Fem barnvisor» också till texter av Hjort. Sångerna är enkla och okonstlade. Den sista fånglar med en viss lågmäld intensitet. Barnvisorna bär ett starkt drag av barnakärlek men vänder sig kanske mer till stora än små barn. Om Söderholm mera nedan.

Viktor Nordberg, har också förlagt »Saliga äro vi, om vi ordet höra» av Karl E. Ericsson, »Vi tro», den apostoliska trosbekännelsen, av Nat. Svanholm samt ett arr. av »Nu med sång» av okänd 1500-talsmästare. Med undantag av den sistnämnda, som rekommenderas på det varmaste, är det obetydliga kompositioner, som tämligen spårlöst går en förbi.

Att arrangera en av Gust. Nordqvists solosånger för manskör förefaller vanskligt. Karl E. Svedlund har gjort ett försök med »Ack saliga, saliga» Han har lyckats ganska väl, även om man inte känner saknaden stor utan sådana arr.

Ett annat arr. för 4-st. bl. kör a cappella står Nils Eriksson och Nordiska Musikförlaget för. Det är 1600-talskomponisten H. Albertz koral till »Fridens Gud oss frid förläne». Ett ganska gott arr. mycket användbart vid skilda tillfällen inom kyrkan. Tacksamt för en kör med goda tenorer. Påminner i stilen något om Goudimels bekanta »Såsom hjorten träget längtar». Tyvärr stör några onödiga nona-klanger det goda helhetsintrycket.

En annan komposition man tacksamt noterar är en Fosterländsk hymn av Albert Runbäck. Utmärkt vid skilda högtider i kyrkan. Nordiska Musikförlaget.

Ivar Widéen har med ungdomlig spänst framträtt med ett större verk, ett Requiem för solo, bl. kör, violin och orgel (eller piano). Det innehåller 7 satser byggda på texter ur bibeln och psalmboken. Efter ett preludium för violin och orgel följer två körsatser, den ena till texten »Kom jordens barn» (sv. ps. 548:1), den andra till »Av jord är du kommen». Det är ett par präktiga körer i typisk Widéensstil. Efter detta kommer ett sopransolo med texten »Saliga de döde i Herren dö» (Upp. B. 14:13). På denna text fortsätter tonsättaren med en solokvartett (eller kör ad. lib.) samt en större körsats. Som avslutning följer en koral med egen melodi till sv. ps. 567:5—6.) Widéens Requiem är ett verk fyllt av sin upphovsmans varma känsla och tekniska kunnighet. Inom sin stilepok betecknar det avgjort ett av de bättre alstren och kommer säkert att röna den framgång det förtjänar. Finns på Nordiska Musikförlaget.

Hilding Rosenberg är en konstnär av ovanliga mått. Hans Juloratorium till Hjalmar Gullbergs text är välkänt från radions traditionella framförande vid jularna. Det är en upplevelse, varken mer eller mindre. Kyrkomusik i vanlig mening är det ju inte, (t. ex. melodramerna) men man kan inte undgå att gripas av den fina poesi och målande uttrycksfullhet, som utstrålar från detta verk. Den avslutande sången om stjärnan t. ex. är verkligen som stjärnan makalös. Detta verk föreligger också på Nordiska Musikförlaget.

Till sist föreligger bland körnoterna ett antal särtryck av redan förut kända och välkända kompositioner. Nordiska Musikförlaget står för utgivningen av de flesta nämligen Homilius' »Deo dicamus gratias», J. S. Bach »Aus meines Herzens Grunde», här till texten »Jag lever och upphöjer», vidare Oskar Blom »All den helga kristenhet», John Moréns »Vilken är den stora skaran» samt »Underbar en stjärna blid». Alla för bl. kör a capella utom den sistnämnda, som är för trestämmig barn- eller damkör.

På Diakonistyrelsen finns ett särstryck av Anerios Passionshymn och Palestrinas Crux fidelis, båda hämtade ur Mässboken del II. Det är underbara kompositioner, som man önskar lika mycken framgång som mässboken i sin helhet.

I denna rika skörd av körlitteratur har orgelkompositionerna nästan svårt att göra sig gällande. Men en komponist kommer med saker som gör att man lystrar och det är Valdemar Söderholm. Han har skrivit 4 vad han blygsamt kallar »Små orgelkompositioner i gammal stil byggda på koralmotiv». Det är en Toccata byggd på koralen 63, en Passacaglia över koral 149, ett Preludium och fuga på koralen 59 samt en Partita över »I himmelen, i himmelen». De ha en egenskap som man inte precis är bortskämd med i svensk orgelmusik, nämligen temperament och spelglädje. Det är frisk och frejdig musik, något pastischartad, men man har en känsla av att han här är inne på en väg som kan leda långt. Man väntar otåligt på mera i den stilen. Gärna utan koral anknytning — toccator, preludier och fugor m. m. Viktor Norberg står för utgivningen.

På samma förlag har också utkommit en »Bröllopsmarsch» för orgel av Anders Bond. Det är ett stycke god musik i folkton. Men varför inte välja en annan form än marschens med trio och allt. Marschmusiken är ju något vi strävar efter att få bort ur kyrkan. Att på detta sätt »hälla nytt vin på gamla läglar» underlättar inte dessa strävanden.

Man blir onekligen imponerad inför en sådan här rikhaltig inhemsk produktion och man må innerligen hoppas att stagnation och slentrian inte skall hindra svensk kyrkomusik att bli en än skönare klenod i Sveriges kyrka.

G. A.